

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/60/2017
Identifikačné číslo spisu:	7212222858
Dátum vydania rozhodnutia:	27.02.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:7212222858.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Ing. Štefana Petrunčíka, trvale bytom v Košiciach, Vihorlatská 7, zastúpeného JUDr. Štefanom Strakom, advokátom so sídlom v Košiciach, Krmanova 1, proti žalovanému Slovenskej republike, za ktorú koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štúrova č. 2, o náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 28C/236/2012, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 22. septembra 2016 sp. zn. 2Co/328/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovi priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanému v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1.1. Žalobca sa žalobou podanou dňa 3.8.2012 domáhal, aby žalovanej bola uložená povinnosť zaplatiť mu náhradu škody vo výške 4 795,26 €, úrokov z omeškania zo sumy 4 659,46 € vo výške 9 % ročne od 27.1.2012 do zaplatenia a zo sumy 135,80 € vo výške 9 % ročne od 27.1.2012 do zaplatenia, a náhrady trov právneho zastúpenia advokátom pri predbežnom prerokovaní nároku na náhradu škody v sume 428,64 €.

1.2. Nárok žalobca odôvodnil opisom rozhodujúcich skutočností, rekapitulujúcim postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov v trestnej veci, v ktorej bol trestne stíhaný za prečin podplácania podľa § 333 ods. 1, 2 písm. b/ Trestného zákona, s poukazom na rozsudok Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica, sp. zn. BB-4 T 13/2010 zo dňa 7.6.2011, ktorým bol spod obžaloby oslobodený, z dôvodu podľa § 285 písm. a/ Trestného poriadku preto, že nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bol stíhaný. Tvrdil, že nezákonným rozhodnutím - uznesením o vznesení obvinenia vyšetrovateľa Úradu boja proti korupcii, odboru boja proti korupcii - východ ČVS: PPZ - 31/BPK-V-2009 zo dňa 23.3.2009, mu bola spôsobená škoda v rozsahu vynaložených nákladov na obhajobu v trestnom konaní zvoleným advokátom v sume 4 659,46 €, a v rozsahu vynaložených nákladov na cestovné a stravné vo výške 135,80 €. Žalobca uviedol, že listom zo dňa 26.1.2012 požiadal Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody

spôsobenej mu pri výkone verejnej moci, avšak k uspokojeniu tohto nároku nedošlo, preto si uplatnil tiež náklady spojené so zastúpením advokátom pri predbežnom prerokovaní nároku na náhradu škody v sume 428,64 €.

2.1. Okresný súd Košice I (ďalej „súd prvej inštancie“) v poradí prvým rozsudkom z 25. februára 2013 č.k. 28C/236/2012-86 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 5 146,02 € s úrokmi z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 4 717,38 € od 1.2.2012 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku, konanie o zaplatenie sumy 77,88 € a úrokov z omeškania vo výške nad 9 % ročne zo sumy 4 717,38 € od 31.1.2012 do zaplatenia zastavil, v prevyšujúcom rozsahu uplatnených úrokov z omeškania žalobu zamietol, a rozhodol o povinnosti nahradiť žalobcovi trovy konania.

2.2. Druhým v poradí rozsudkom z 9. marca 2015 č.k. 28C/236/2012-132 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 5 146,02 € s úrokmi z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 4 717,38 € od 1.2.2012 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku, a rozhodol o povinnosti nahradiť žalobcovi trovy konania.

2.3. Súd prvej inštancie žalobcom uplatnený nárok posúdil ako nárok zo zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“), pričom mal za to, že boli splnené všetky zákonom dané podmienky pre vznik zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú žalobcovi nezákonným rozhodnutím. Poukázal na všeobecne prijímaný záver, že rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného stíhania, a teda že pre posúdenie zákonosti začatia trestného stíhania nie je rozhodujúcim, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale či sa toto podozrenie v trestnom konaní potvrdilo (poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR č. 4 MCdo 15/2009). Pokiaľ bol žalobca oslobodený spod obžaloby, treba uznesenie o vznesení obvinenia vyšetrovateľa Úradu boja proti korupcii, odboru boja proti korupcii - východ ČVS: PPZ-31/BPK-V2009 zo dňa 23.3.2009 považovať za nezákonné. Podľa všeobecne prijímaného extenzívneho výkladu ustanovenia § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z., oslobodenie spod obžaloby má rovnaký význam ako zrušenie či zmena nezákonného uznesenia o vznesení obvinenia. V nadväznosti na to konštatoval, že oslobodením žalobcu spod obžaloby došlo k zrušeniu nezákonného uznesenia o vznesení obvinenia na to príslušným orgánom, a tým k naplneniu predpokladu pre vznik zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci podľa ust. § 6 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z.z., teda, že boli splnené všetky predpoklady vzniku zodpovednosti za vecnú škodu podľa zákona č. 514/2003 Z.z., a to: nezákonné rozhodnutie, vznik škody a príčinná súvislosť medzi škodou a nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci. Uzavrel, že podľa § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. „možno za škodu spôsobenú v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím o vznesení obvinenia považovať aj náklady vynaložené na úhradu odmeny a hotových výdavkov advokáta, ktorý poškodeného v trestnom konaní obhajoval.

3. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 22. septembra 2016 sp. zn. 2Co/328/2015 rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 388 CSP zmenil tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 4 717,38 €, spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 4 717,38 € od 1.8.2012 do zaplatenia, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku; v prevyšujúcej časti uplatnených úrokov z omeškania žalobu zamietol a priznal žalobcovi proti žalovanej právo na náhradu trov konania v rozsahu 96,80 %. Poukázal na rozhodovanie súdov, ktoré sa ustálilo na názore, že ten, proti komu bolo trestné stíhanie zastavené, alebo ten, kto bol oslobodený spod obžaloby, má právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia, a takéto právo má aj vtedy, ak v súvislosti s rozhodnutím orgánu činného v trestnom konaní, ktoré nie je v súlade so zákonom, vynaložil náklady na trovy nutnej obhajoby. Vyslovil, že zákon č. 514/2003 Z.z. zakladá objektívnu zodpovednosť štátu, ktorej sa štát nemôže zbaviť, pričom sa neposudzuje správnosť rozhodnutia jeho orgánu z hľadiska, či pri rozhodovaní porušil právnu povinnosť a škodu zavinil, ale rozhodujúcim kritériom zákonosti konania vedeného orgánom verejnej moci je výsledok tohto konania. Skonštatoval, že súd prvej inštancie v tomto prípade správne uzavrel, že pokiaľ bol žalobca spod obžaloby právoplatne oslobodený a jeho pôvodné podozrenie sa nepotvrdilo, uznesenie o vznesení obvinenia vyšetrovateľa Úradu boja proti korupcii, Odboru boja proti korupcii - východ zo dňa 23.3.2009 nemožno inak ako považovať za nezákonné, a teda zakladá nárok na náhradu škody spôsobenú nezákonným rozhodnutím (rozsudok

Najvyššieho súdu SR 3Cdo/194/2010). Odvolací súd zohľadnil vyjadrenie žalobcu k odvolaniu, v ktorom žalobca poukázal na to, že v tomto konaní vo svojom návrhu na začatie konania nezapočítal náklady spojené s predbežným prerokovaním nároku na náhradu škody do uplatnenej istiny vo výške 4 717,38 €, ale uplatnil ich len ako náhradu trov konania podľa § 137 O.s.p., pretože bez akýchkoľvek pochybností sa jedná o trovy potrebné na účelne uplatňovanie práva, bez ktorých by toto právo vôbec nebolo možné uplatniť. Odvolací súd uzavrel, že platí zásada, že možno priznať iba náhradu účelne vynaložených trov, t.j. trov nevyhnutných pre účelne uplatnenie práva s tým, že účelnosť je vlastnosť procesu spočívajúca v sledovaní cieľa a spravidla nachádza svoju opodstatnenosť vtedy, ak vychádza zo zákonných dôvodov a neprekračuje ich medze. Trovy vynaložené účastníkom konania musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesnými postojom k predmetu konania a ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku. Nakoľko sa jednalo o zastúpenie advokátom pri predbežnom prejednaní nároku, ktorý je základnou hmotnoprávnou podmienkou pre možnosť úspešne sa domáhať uspokojenia nároku na súde, a teda v danom prípade sa jedná o účelne vynaložené trovy, avšak sa nejedná o čiastku, ktorú je možné zahrnúť do istiny náhrady škody uplatnenej v súlade so zákonom č. 514/2003 Z.z. Odvolací súd považoval námietku žalovanej vo vzťahu k priznaným úrokom z omeškania za dôvodnú, nakoľko mal za to, že žalovaná (štát) nemôže byť v omeškaní s plnením náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom v čase od doručenia žiadosti do uplynutia 6 - mesačnej lehoty, počas ktorej v zmysle zákona môže skúmať a posudzovať túto žiadosť, t.j. toto obdobie má slúžiť k preskúmaniu a posúdeniu všetkých relevantných skutočností, na základe ktorých dospeje k záverečnému rozhodnutiu o tom, či sa žiadosti vyhovie alebo nie. Pri uplatnení nároku na súde môže poškodený požadovať úhradu len v rozsahu nároku, ktorý bol predbežne prerokovaný, a z titulu, ktorý bol predbežne prerokovaný. Podľa odvolacieho súdu, ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody, alebo uplynutím 6 mesačnej lehoty na predbežné prerokovanie nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr.

4.1. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie s tým, že je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. c/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), lebo napadnuté rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Touto otázkou je, či štát zodpovedá za škodu spôsobenú v trestnom konaní obvinenému (obžalovanému): a/ vždy vtedy, keď trestné stíhanie nebolo ukončené právoplatným rozsudkom uznávajúcim jeho vinu zo spáchania trestného činu, alebo tým, že bol spod obžaloby prokurátora oslobodený, prípadne tým, že jeho trestné stíhanie bolo zastavené; teda či štát zodpovedá vždy za výsledok trestného konania, alebo b/ len vtedy, keď jeho obvinenia bolo nedôvodné, nezákonné a vznesené v rozpore so zásadami trestného konania; teda či štát zodpovedá len za nezákonné rozhodnutie alebo nesprávny úradný postup, nie však za výsledok trestného konania.

4.2. Podľa názoru dovolateľky, dovolací súd vo svojich rozhodnutiach uvedenú otázku vyriešil nejednotne; niektoré jeho rozhodnutia - ako uviedla - spočívajú na názore, že podľa zákona č. 514/2003 Z.z. zodpovedá štát za škodu podľa výsledku trestného konania, iné rozhodnutia ale dospeli k záveru o zodpovednosti štátu podľa tohto zákona len v prípade preukázaného nezákonného rozhodnutia alebo nesprávneho úradného postupu.

4.3. Dovolaťka uviedla, že odvolací súd a rovnako súd prvej inštancie posúdili naznačenú otázku v intenciách rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 194/2010, v ktorom dovolací súd dospel k záveru, že „v súlade s ustálenou súdnou praxou zodpovedá štát aj za škodu spôsobenú začatím (vedením) trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsudzujúcim rozhodnutím trestného súdu. Táto zásada bola vyjadrená už vo viacerých skorších rozhodnutiach, ktoré sa týkali náhrady škody spôsobenej štátnym orgánom v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom. Rozhodovanie súdov podľa tohto zákona sa ustálilo medziiným na názore, že ten, proti komu bolo trestné stíhanie zastavené, alebo ten, kto bol oslobodený spod obžaloby, má zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia. Na podstate týchto právnych záverov zotrvala súdna prax aj po prijatí zákona č. 514/2003 Z.z., ktorý zakladá objektívnu zodpovednosť štátu, ktorej sa nemôže zbaviť. Rovnaký význam ako zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť má aj zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby. Podstata nároku

na náhradu škody sa totiž v tomto prípade neviaže na (ne)správnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní pri začatí trestného stíhania, ale na výsledok trestného stíhania...“.

4.4. Najvyšší súd v rozhodnutí z 18. augusta 2010 sp. zn. 4 MCdo 15/2009 dospel k záveru, podľa ktorého vtedy, keď došlo k zastaveniu trestného stíhania obvineného alebo jeho oslobodeniu spod obžaloby prokurátora, má sa za to, že uznesenie o vznesení obvinenia je nezákonné, pričom rozhodujúcim kritériom je samotný výsledok trestného konania. „Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením, je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z.z. Súdna judikatúra dôvodila, že zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym, či nezákonným zásahom štátu proti občanovi (fyzickej osobe) bola odčinená. Systematickým a logickým extenzívnym výkladom dospela k záveru, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím...“.

4.5. Opačný názor podľa dovolateľky bol vyslovený v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4 MCdo 20/2009, podľa ktorého právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom nie je právom absolútnym, pretože v zmysle čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavy“) v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy podlieha zákonným obmedzeniam upravujúcim predpoklady na jej uplatnenie, t.j. náhrada škody sa neposkytuje automaticky každému, voči komu orgán verejnej moci porušil jeho ochranu priznanú právnym poriadkom, ale iba tomu, u koho sú splnené všetky predpoklady ustanovené v zákone č. 514/2003 Z.z.

4.6. Najvyšší súd v rozhodnutí z 30. júla 2008 sp. zn. 3 Cdo 201/2007 dospel k záveru, podľa ktorého „niektoré zásahy do osobnosti fyzickej osoby, ktoré sa zdanlivo javia ako odporujúce objektívnemu právu, nemožno považovať za neoprávnené vtedy, keď sú dané okolnosti vylučujúce neoprávnenosť zásahu. O neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby nejde vtedy, keď zasahujúcim je orgán štátu pri plnení jeho úloh vyplývajúcich zo zákona. V danom prípade dochádza k stretu dvoch záujmov - individuálneho záujmu fyzickej osoby do osobnosti, ktorej sa zasahuje, s vyšším (verejným) záujmom, ktorému sa priznáva prednosť. Teda nejde o neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vtedy, keď je proti nej vznesené obvinenie z trestného činu. Na tom sa nič nemení ani v prípade, ak by neskoršie došlo k oslobodeniu spod obžaloby“.

4.7. Názor, že oslobodenie obžalovaného spod obžaloby nemá automaticky za následok nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia, vyvodzovala z rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Lavrechov proti Českej republike (sťažnosť č. 57404/08) z 20. júna 2013, ktorý vo svojom rozhodnutí konštatuje, že zlučiteľnosť zásahu pri vedení trestného konania voči určitej osobe vyžaduje, aby zásah bol zákonný, bol vo všeobecnom záujme a bol primeraný.

4.8. Najvyšší súd v rozhodnutí z 30. septembra 2009 sp. zn. 1 Cdo 64/2008 vyslovil právny názor, že „uznesenie o vznesení obvinenia neobsahuje konečný záver o spáchaní trestného činu a vine obvineného. Toto rozhodnutie je vydané na základe dôvodného podozrenia, že obvinený spáchal trestný čin (až na podklade zistených skutočností je dostatočne odôvodnený záver, že trestný čin bol spáchaný určitou osobou). Ak dôjde k oslobodeniu spod obžaloby, nemusí to vždy znamenať, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané nesprávne (v rozpore s ustanoveniami Trestného poriadku). Jednotlivé dôvody oslobodenia spod obžaloby nemajú z hľadiska hodnotenia správnosti uznesenia o vznesení obvinenia rovnaký význam“.

4.9. Dovolateľka vyslovila názor, že za nezákonné možno považovať len také rozhodnutie, ktoré nemalo zákonný podklad už v čase jeho vydania, a nie také rozhodnutie, ktoré bolo v čase jeho vydania zákonným rozhodnutím a ani neskôr nebolo pre nezákonnosť zrušené alebo zmenené, resp. jeho nezákonnosť nebola žiadnym príslušným orgánom verejnej moci ani inak konštatovaná (napr. v odôvodnení rozhodnutia). Uznesenie o vznesení obvinenia nie je možné považovať za nezákonné len z dôvodu, že obvinený nebol právoplatne odsúdený. Právne posúdenie veci, tak ako ho v odôvodnení prezentuje odvolací súd, je v rozpore so zmyslom a duchom § 6 zákona č. 514/2003 Z.z., pretože dikcia zákonného ustanovenia § 6 zákona č. 514/2003 Z.z. je jasná a zrozumiteľná, pričom sa podstatne nezmenili podmienky od čias ustanovenia textu zákona zákonodarcom, vrátane jeho účelu

zodpovedajúcemu jeho doslovnému jazykovému zneniu, k momentu aplikácie daného textu odvolacím súdom na konkrétny prípad, uzavrela dovolateľka.

5. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že sa stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi odvolacieho súdu a jeho rozhodnutie považoval za dostatočne odôvodnené. Dovolanie žiadal zamietnuť. Poukázal, že štát nikdy nezodpovedá za škodu, ktorá vznikla obvinenému tým, že voči nemu nebolo trestné stíhanie ukončené právoplatným rozsudkom, ktorým by bol odsúdený. Štát podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci zodpovedá za škodu spôsobenú za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. V tomto prípade je nezákonným rozhodnutím uznesenie o vznesení obvinenia, a nie samotný výsledok trestného konania, ktoré sa skončilo v prospech žalobcu. Žalovaným citované rozhodnutia (rozhodnutie č.k. 4MCdo/15/2009 z 18.8.2010, č.k. 7Cdo/27/2011 zo dňa 20.3.2012, č.k. 3Cdo/201/2007 zo dňa 30.8.2008 a nález II. ÚS 163/2013-50 zo dňa 13.11.2013) považuje za bezpredmetné, nakoľko nesúvisia s meritom prejednávanej veci v rámci tohto konania.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu; dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. V danom prípade dovolateľka uvádza, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky: či štát zodpovedá za škodu spôsobenú v trestnom konaní obvinenému (obžalovanému): a/ vždy vtedy, keď trestné stíhanie nebolo ukončené právoplatným rozsudkom uznávajúcim jeho vinu zo spáchania trestného činu, alebo tým, že bol spod obžaloby prokurátora oslobodený, prípadne tým, že jeho trestné stíhanie bolo zastavené; teda či štát zodpovedá vždy za výsledok trestného konania, alebo b/ len vtedy, keď jeho obvinenia boli nedôvodné, nezákonné a vznesené v rozpore so zásadami trestného konania; teda či štát zodpovedá len za nezákonné rozhodnutie alebo nesprávny úradný postup, nie však za výsledok trestného konania a tvrdí, že táto otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná otázka, ktorá vykazuje existujúcu rozdielnosť rozhodovania dovolacích senátov, t.j. existujúca nejednotnosť posudzovania danej otázky (teda nie minulé, už prekonaná a neexistujúca rozdielnosť rozhodovania).

10. V poradí prvé, dovolateľkou označené z rozhodnutí dovolacieho súdu, na ktoré poukázala dovolateľka s cieľom preukázať rozdielnosť rozhodovania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, je rozhodnutie najvyššieho súdu z 30. marca 2011 sp. zn. 3 Cdo 194/2010. V predmetnej veci sa žalobkyňa domáhala náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z., ktorá jej bola spôsobená nezákonným rozhodnutím orgánu štátu. V dovolacom konaní sa dovolací súd zaoberal len otázkou, na ktorú bola odvolacím súdom vyslovená prípustnosť dovolania, a to: „či pokiaľ za účinnosti zákona č. 514/2003 Z.z. bolo vznesené proti žalobkyni obvinenie za prečin krádeže podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku, pričom prokurátor nepostúpil vec inému orgánu (§ 214 ods. 1 Trestného poriadku), ani nezastavil trestné stíhanie (§ 215 Trestného poriadku), ale podal obžalobu podľa § 234 a nasl. Trestného poriadku, pričom obžalovaná bola spod tejto žaloby oslobodená, pretože nebolo preukázané, že sa stal skutok, pre ktorý bola trestne stíhaná, má konať vo veci náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím v mene Slovenskej republiky Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, alebo Generálna prokuratúra Slovenskej republiky“. Uvedenú otázku dovolací súd vyriešil tak, že pri určení orgánu, ktorý koná v mene štátu je rozhodujúce, na ktorom z nich bola podaná žiadosť o predbežné prerokovanie

nároku na náhradu škody. Dovolací súd sa nezaoberal podstatou spôsobenej škody žalobkyni, jej vznikom a výškou. O nezákonnom rozhodnutí a príčinnou súvislosťou sa zmieňoval len v súvislosti s riešením otázky položenej odvolacím súdom. Dovolací súd okrem iného konštatoval, že „i keď jedným zo základných predpokladov zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím v zmysle § 6 ods. 1 veta prvá zákona č. 514/2003 Z.z. je zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia, ktorým bola spôsobená škoda, treba mať na zreteli, že zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu bola odčinená (viď bližšie rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 MCdo 15/2009 uznesením občianskoprávného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 6. decembra 2010 navrhnuté na uverejnenie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky). Zákon č. 514/2003 Z.z. výslovne neupravuje nárok na náhradu škody v prípade oslobodenia obžalovaného spod obžaloby. Judikatúra dospela k záveru, že ide o špecifický prípad zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú začatím a vedením trestného stíhania, pri ktorom treba vychádzať z analogického výkladu úpravy najbližšej, a to z úpravy zodpovednosti za škodu spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rovnaký význam ako zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť má v tomto zmysle tiež zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby. Skutočnosť, že nedošlo k zrušeniu rozhodnutia, ktorým sa začína trestné stíhanie, na tom nič nemení. Podstata nároku na náhradu škody sa totiž v tomto prípade neviaže na (ne)správnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní pri začatí trestného stíhania, ale na samotný výsledok trestného stíhania“.

11. Vo veci najvyššieho súdu sp. zn. 4 MCdo 20/2009 (rozhodnutie z 30. mája 2011) išlo o náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. V danom prípade sa dovolací súd zaoberal pojmom nezákonnosti rozhodnutia. Poznamenal, že „aj napriek tomu, že pojem nezákonné rozhodnutie nie je v zákone definovaný, je však možné konštatovať, že pod nezákonným rozhodnutím sa dá rozumieť akékoľvek rozhodnutie orgánu verejnej moci, ktoré je v rozpore s právnym poriadkom Slovenskej republiky, alebo záväzkami Slovenskej republiky, vyplývajúcimi z platnej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná a bolo z dôvodu nezákonnosti zrušené alebo zmenené príslušným orgánom.“ Dovolací súd v danom prípade uviedol, že právoplatnosťou rozhodnutia, ktorým bolo nezákonné rozhodnutie zrušené, vzniká poškodenému právo na náhradu škody, ktorá mu bola týmto rozhodnutím spôsobená, t.j. vzniká mu právo na plnenie.

12. Vo veci najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 201/2007 (rozhodnutie z 30. júla 2008) sa žalobca pôvodne domáhal jednak náhrady škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“), jednak náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti. V dovolacom konaní už boli riešené výhradne len otázky súvisiace so zásahom do osobnosti žalobcu. Sám žalobca opakovane zdôrazňoval, že „zo žiadnych našich podaní nevyplyva, že si uplatňujeme nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle ustanovení zákona č. 58/1969 Z.z. Ide o nárok, ktorý je uplatnený v zmysle ustanovení § 11 až 13 Občianskeho zákonníka, teda nárok na ochranu osobnosti“. Najvyšší súd konštatoval, že žalovaný (štát) nie je v časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy pasívne legitimovaný, lebo v danom skutkovom rámci ho nemožno považovať za subjekt, ktorý zasiahol do osobnostných práv žalobcu. Je pravdou, že vo vzťahu k požadovanej náhrade nemajetkovej ujmy dovolací súd poznamenal, že i keby žaloba na ochranu osobnosti podaná podľa ustanovení Občianskeho zákonníka smerovala proti pasívne legitimovanému subjektu, nemohla byť úspešná, lebo „niektoré zásahy do osobnosti fyzickej osoby, i keď sa zdanlivo javia ako odporujúce objektívnemu právu, nemožno považovať za neoprávnené vtedy, keď sú dané okolnosti vylučujúce neoprávnenosť zásahu. O neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby nejde napríklad vtedy, keď zasahujúcim je orgán štátu pri plnení jeho úloh vyplývajúcich zo zákona. Dochádza tu k stretu dvoch záujmov, pri ktorom sa individuálny záujem fyzickej osoby, do osobnosti ktorej sa zasahuje, dostáva do kolízie s vyšším (verejným) záujmom, ktorému sa priznáva prednosť. V dôsledku toho aj podľa názoru dovolacieho súdu nejde o neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vtedy, keď je proti nej v súlade so zákonnými podmienkami vznesené obvinenie z trestného činu a aj ďalšie úkony orgánov činných v trestnom konaní zasahujúce do práv tejto fyzickej osoby (§ 11 Občianskeho zákonníka) sú vykonávané v medziach zákona; na tom sa nič nemení ani v prípade, ak by neskôr prípadne aj došlo k zastaveniu trestného

stíhania voči tejto fyzickej osobe alebo k jej prepusteniu z väzby alebo aj k oslobodeniu spod obžaloby“.

13. V rozhodnutí ESLP vo veci Lavrechov proti Českej republike bolo namietané porušenie práva na ochranu majetku spočívajúce v tom, že mu prepadla kaucia, ktorou súd nahradil väzbu, hoci bol následne vo veci samej oslobodený. Sťažnosť bola zo strany ESLP zamietnutá s odôvodnením tým, že sťažovateľ sám skomplikoval trestné konanie tým, že porušil podmienky nahradenia väzby peňažnou zárukou, keď ihneď po prepustení ušiel do Ruska. Nebola posudzovaná zákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia z hľadiska zodpovednosti štátu za škodu, ale prípustnosť donucovacích prostriedkov aplikovaných voči obvinenému v rámci už prebiehajúceho trestného konania.

14. Pre rozhodnutie v danej veci je ťažiskové rozhodnutie najvyššieho súdu z 18. augusta 2010 sp. zn. 4 MCdo 15/2009. Toto rozhodnutie, ktoré sa týkalo náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z., bolo po jeho prerokovaní občianskoprávnym kolégiom publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 37/2014, právna veta ktorého znie: „Zmyslu a účelu § 6 ods. 1 veta prvá zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov zodpovedá interpretácia tohto ustanovenia, v zmysle ktorej rovnaké dôsledky ako zrušenie nezákonného uznesenia o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia, má tiež rozhodnutie o zastavení trestného stíhania vydané z dôvodu, že sa nepotvrdil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným“.

15. V čase po rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4 MCdo 15/2009 najvyšší súd nevydal rozhodnutie, ktoré by v porovnaní s týmto rozhodnutím bolo založené na odlišných právnych záveroch. Dovolateľkou nastolená otázka bola najvyšším súdom posudzovaná v súlade so závermi vyjadrenými v uvedenom rozhodnutí napríklad v rozhodnutiach z 30. marca 2011 sp. zn. 3 Cdo 194/2010, z 30. januára 2011 sp. zn. 4 Cdo 54/2011, z 12. decembra 2012 sp. zn. 7 Cdo 145/2011, z 19. júna 2013 sp. zn. 7 Cdo 87/2012 a z 19. februára 2014 sp. zn. 7 MCdo 27/2012. Tieto rozhodnutia spočívajú na právnych záveroch zodpovedajúcich záverom ústavného súdu, ktorý v rozhodnutí zo 7. júla 2016 sp. zn. I. ÚS 320/2016 konštatoval, že „nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania“, a ktorý k tomu v ďalšej časti svojho rozhodnutia dodal, že „pre posúdenie nezákonnosti rozhodnutia, resp. postupu orgánu činného v trestnom konaní, nie je rozhodujúce, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo. Ústavný súd konštatuje, že ak bolo trestné stíhanie konkrétnej osoby zastavené z dôvodu, že sa skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie, nestal, že skutok nie je trestným činom, resp. že skutok nespáchal obvinený, uznesenie, ktorým bolo obvinenému obvinenie vznesené a tiež aj záväzný pokyn prokurátora na vznesenie obvinenia (ak bolo obvinenie vznesené na základe pokynu prokurátora) sú vždy nezákonné, zasahujúce do základných práv jednotlivca“.

16. Od publikovania judikátu R 37/2014 sa rozhodovacia prax najvyššieho súdu ustálila (nie je rozdielna) v tom, že vtedy, keď došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa preto posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom zákonnosti začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania.

17. Z týchto dôvodov najvyšší súd konštatuje, že v dovolaní nastolená právna otázka nie je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

18. So zreteľom na uvedené dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalovanej nie je podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP prípustné.

19. Dovolací súd neprípustné dovolanie žalovanej odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

20. Úspešnej žalovanej súd priznal náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcovi. Rozhodnutie o

nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).
O výške náhrady trov konania žalovanej rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.